

PROGRAM

13.00-14.00

13:00 Inledning

Charlotta Stenhem, distriktsidrottschef
RF-SISU Örebro län och moderator

Föreläsning

Daniel Bjärsholm, universitetslektor vid
Linnéuniversitet

Exempel från verkligheten

**Så tar elitdamfotbollen socialt ansvar och
bidrar till samhällsnytta**

Fredrik Stengarn, ordförande KIF Örebro DFF

**Nytänkande Ungdomsarena. Samverkan möj-
liggör idrott för flera**

Unnur Tryggvadottir, biträdande verksamhetschef
Tegelbruket

**Demokratisk och inkluderande idrott - i Vis-
ingsö AIS är föreningstanken grunden för allt**

Rickard Strandberg ordförande Visingsö AIS

Samtal med perspektiv

14:00 Avrundning och avslut

IDROTT SOM MEDEL - INTE SOM MÅL

Med finansiering från
VINNOVA

Örebro län

Föreläsning

**Idrott som medel – inte som mål:
Förutsättningar för att bedriva
socialt entreprenörskap inom
idrottslig verksamhet**

*Daniel Bjärsholm,
universitetslektor vid Institutionen
för idrottsvetenskap på
Linnéuniversitet*

IDROTT SOM MEDEL - INTE SOM MÅL

Med finansiering från
VINNOVA

Örebro län

Innehåll

- Bakgrund
- Teoretiska utgångspunkter
- Resultat

DANIEL BJÄRSHOLM IDROTT SOM MEDEL – INTE SOM MÅL

Förutsättningar för socialt entreprenörskap
inom idrotten

Bakgrund

- Utvärderingar av de statliga idrottssatsningarna *Handslaget* och *Idrottslyftet*.
  - Syftade till rekrytera fler unga till idrottsrörelsen och få fler att stanna kvar inom idrotten genom att t.ex. utveckla nya verksamhetsformer och hålla nere avgifterna.
  - Bakgrunden till satsningarna var huvudsakligen: a) ett minskat deltagarantal, b) ökade kostnader och c) en allt tydligare uppfattning från politiskt håll om att idrotten ska kunna fylla en integrerande och demokratifostrande roll i samhället.
- Resultatet av utvärderingarna visade att effekterna av satsningarna var måttliga, utan effekten blev snarare ”more of the same” (dvs. ordinarie befintlig verksamhet stärktes).
- Men några av idrottsföreningarna som ingick i de olika utvärderingarna bedömdes hade lyckats med sina satsningar och inkludera människor som tidigare varit utanför den organiserade idrotten eller som valt att sluta med denna.
- De hade i synnerhet två saker gemensamt:
  1. De utmanade idrottsrörelsens befintliga och ”traditionella” verksamhet. Flera av dem hade till och med lämnat Riksidrottsförbundet.
  2. Deras övergripande målsättningar sträckte över det rent idrottsliga, dvs. idrotten var inte ett mål, utan ett medel för social utveckling.

Bakgrund (forts.)

- Ett forskningsprojekt växte fram, som ursprungligen finansierades av Familjen Kamprads Stiftelse (2014–2017), med i huvudsak följande medlemmar: Katarina Schenker (Lnu), Tomas Peterson (Mau), Per Gerrevall (Lnu), Susanne Linnér (Lnu) och Daniel Bjärsholm (Lnu och Mau) (se även <http://www.seidrott.se>).
- Initiala frågeställningen: Kunde de identifierade idrottsföreningarna betraktas som exempel på socialt entreprenörskap inom idrott?
  - En teoretisk utveckling var nödvändig och analyser av föreningarna var, tillsammans med teorier inom socialt entreprenörskap, i detta arbete en central utgångspunkt.
- Likaså indikerade våra studier av idrottsföreningarna att dessa hade svårt att nå ekonomisk bärighet, likt socialt entreprenöriella verksamheter i allmänhet.
- MEN även andra förutsättningar än de ekonomiska behövde studeras närmare, eller som Light (2008) uttrycker sig: ”the research goal should be to uncover the factors that make social entrepreneurship a reality” (s. 21).

Avhandlingens syfte och frågeställningar

- Syftet med avhandlingen var att ”analysera förutsättningar för att bedriva socialt entreprenörskap inom idrottslig verksamhet” (s. 22).
- Avhandlingens syfte var tvådelat:
  1. Precisera kunskapsobjektet (dvs. socialt entreprenörskap inom idrott) genom att bland annat kontextualisera socialt entreprenörskap, analysera tidigare forskning om socialt entreprenörskap inom idrott och teoretiskt vidareutveckla definitionen av begreppet.
  2. Empiriskt studera organisatoriska, ekonomiska och politiska förutsättningar för att bedriva socialt entreprenörskap inom idrottslig verksamhet.
- Följande frågeställningar har besvarats i avhandlingens kapitel:
  - Hur uttrycks socialt entreprenörskap inom idrott i tidigare forskning? (*Forskningsöversikt*)
  - Hur kan socialt entreprenörskap inom idrott definieras? (*Teoretisk bestämning*)
  - Hur kan socialt entreprenöriella idrottsliga verksamheter organiseras för att de ska kunna bedömas vara ”sociala”? (*Organisatoriska förutsättningar*)
  - Hur kan socialt entreprenöriella idrottsliga verksamheter uppnå ekonomisk hållbarhet? (*Ekonomiska förutsättningar*)
  - Vilka idrottspolitiska förutsättningar finns i Sverige för att bedriva socialt entreprenörskap inom idrott? (*Politiska förutsättningar*)

Avhandlingens format

- Sammanläggningsavhandling baserad på 5 delstudier:
  1. **Forskningsöversikt:** Bjärsholm, D. (2017). Sport and social entrepreneurship: A review of a concept in progress. *Journal of Sport Management*, 31(2), 191–206.
  2. **(Etikartikel):** Bjärsholm, D., Gerrevall, P., Linnér, S., Peterson, T. & Schenker, K. (2018). Ethical considerations in researching sport and social entrepreneurship. *European Journal for Sport and Society*, 18(3), 216–233.
  3. **Organisatoriska förutsättningar:** Gerrevall, P., Bjärsholm, D., & Linnér, S. (2018). Social entrepreneurship, sport and democracy development. I K. Schenker & T. Peterson (red.). *Sport and Social Entrepreneurship in Sweden* (s. 75–98). Palgrave Macmillan.
  4. **Ekonomiska förutsättningar:** Bjärsholm, D. (2019). Networking as a cornerstone within the practice of social entrepreneurship in sport. *European Sport Management Quarterly*, 19(1), 120–137.
  5. **Politiska förutsättningar:** Bjärsholm, D., & Norberg, J. R. (2019). *Swedish sport policy in an era of neoliberalism: An expression of social entrepreneurship?* Manuskript färdigt för inskick.

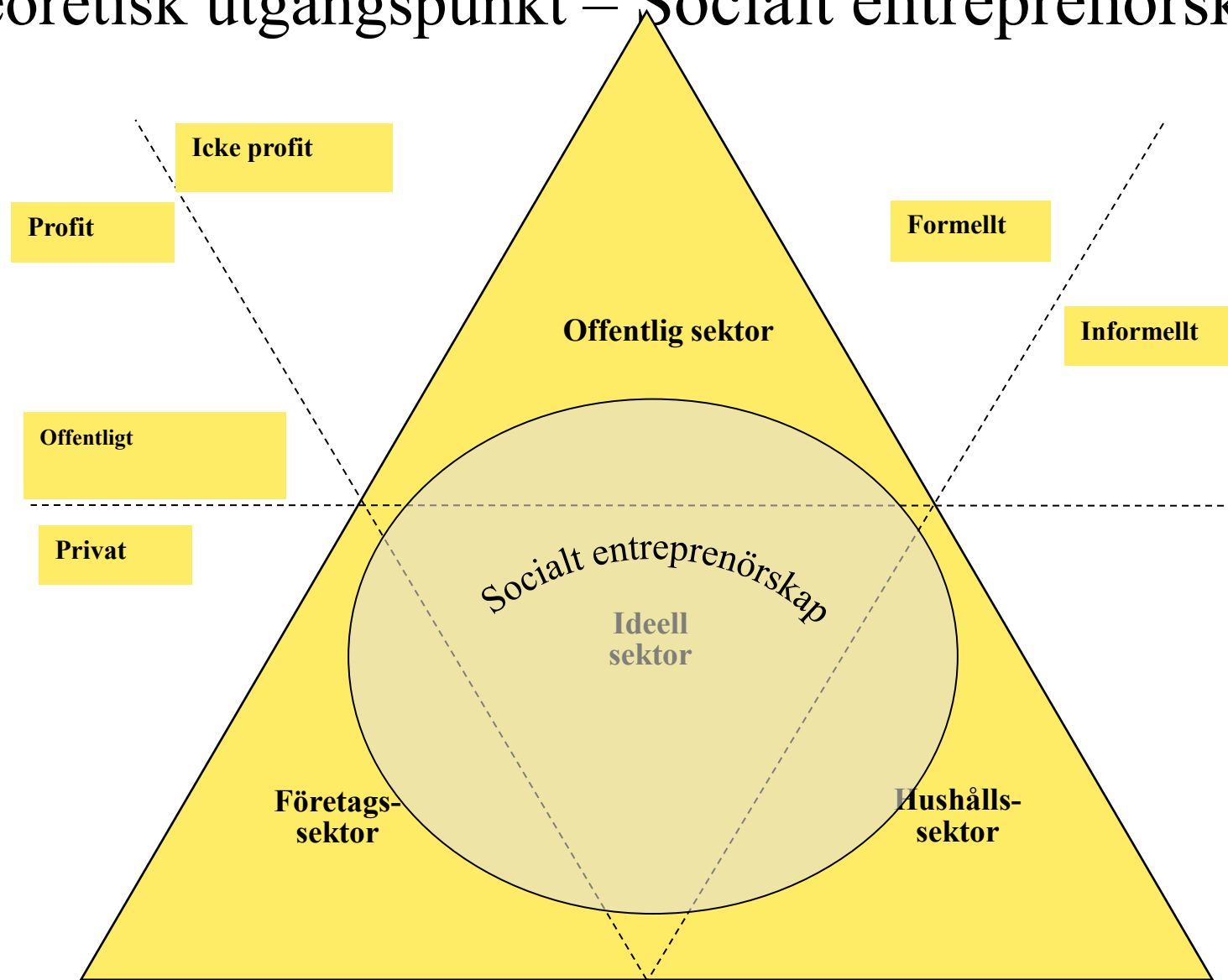
Teoretisk utgångspunkt – Socialt entreprenörskap

- ”Nytt” och utbrett begrepp, dock ingen ny företeelse.
- Mångfacetterat begrepp, men finns två saker det råder konsensus om:
  1. Det sociala entreprenörskapet syftar till att i vid bemärkelse stärka människors sociala värden genom innovativa lösningar och metoder. Det sociala uppdraget är *centralt*.
  2. Eventuell ekonomisk vinst ska helt eller i hög utsträckning *återinvesteras* i verksamheten. Verksamheten ska inte drivas efter ekonomisk vinstmaximering.
- Socialt entreprenörskap kan ses som ett komplement till den fria marknaden och staters välfärdssystem. Särskilt med tanke på att varken den fria marknaden eller politiska beslutsfattare
  - a) kan lösa komplexa samhällsproblem på egen hand;
  - b) är tillräckligt intresserade av att identifiera eller åtgärda samhällsproblem, till exempel på grund av bristande lönsamhet eller ekonomiska situation.
- Socialt entreprenörskap beskrivs i litteraturen ofta som en gränsöverskridande verksamhet.

Teoretisk utgångspunkt – Socialt entreprenörskap

Socialt entreprenörskap i relation till andra begrepp

- Corporate Social Responsibility (CSR)
  1. Målsättningar och hantering av ekonomisk vinst skiljer sig åt
  2. ”Krav” på att vara innovativ/nydanande
- Filantropi
  1. Filantroper/välgörare arbetar (ofta) inte i praktiken med att stärka människors sociala värden. Men det ekonomiska stödet är viktigt!
- Ideell organisation/förening
  1. Behöver varken vara innovativ eller primärt sträva efter att uppnå samhällelig förändring.

Resultat

1. Hur uttrycks socialt entreprenörskap inom idrott i tidigare forskning?
(Forskningsöversikt)
2. Hur kan socialt entreprenörskap inom idrott definieras? *(Teoretisk bestämning)*
3. Hur kan socialt entreprenöriella idrottsliga verksamheter organiseras för att de ska kunna bedömas vara ”sociala”? *(Organisatoriska förutsättningar)*
4. Hur kan socialt entreprenöriella idrottsliga verksamheter uppnå ekonomisk hållbarhet? *(Ekonomiska förutsättningar)*
5. Vilka idrottspolitiska förutsättningar finns i Sverige för att bedriva socialt entreprenörskap inom idrott? *(Politiska förutsättningar)*

Hur uttrycks socialt entreprenörskap inom idrott i tidigare forskning?

Resultat:

- Drygt 30 publicerade forskningsartiklar (t.o.m. maj 2015), varav flertalet under åren 2014–2015.
- Majoriteten fokuserar på det sociala entreprenörskapets olika processer (mål, verksamhet och finansiering).
- Flera studier baseras på ett fåtal fall (t.ex. Fryshuset) och ett fåtal författare (t.ex. Gawell och Ratten).
- Idrotten (oftast fotboll) har ofta en undanskymd roll, men finns några undantag (t.ex. Pringle & Sayers, 2004).
- Tillämpningen av begreppet socialt entreprenörskap varierar, få definierar begreppet i en idrottslig kontext och ibland ”avses” CSR eller filantropi.

Slutsats:

- Fältet idrott och socialt entreprenörskap är på frammarsch och begreppet socialt entreprenörskap är öppet för tolkning inom fältet.

Hur kan socialt entreprenörskap inom idrott definieras?

Definitionen består av följande fyra kriterier:

1. Socialt entreprenörskap inom idrott kännetecknas av en verksamhet vars aktiviteter på ett konfliktfyllt sätt korsar gränser mellan samhällssektorer.
2. I socialt entreprenörskap inom idrott används pengarna (ev. ekonomisk vinst) som medel, inte som mål.
3. Det ”sociala” i det sociala entreprenörskapet handlar ytterst om demokrati i den mening att de deltagare som ingår i en verksamhet erkänns, ges inflytande och inkluderas i verksamheten och i gemenskapen.
4. I socialt entreprenörskap inom idrott används idrotten som ett medel, inte som ett mål.

Hur kan socialt entreprenöriella idrottsliga verksamheter organiseras för att de ska kunna bedömas vara ”sociala”?

Resultat:

- Ett socialt entreprenörskap inom idrott bör vägledas av normativa demokratiideal (konsensussträvan och horisontell maktfördelning). Det räcker således inte med tillämpandet av representativ demokrati.
- Alla deltagare bör erkännas och respekteras för dem de är och bjudas in i ”vardagsbesluten”. Öppenhet och lyhördhet inför deltagarnas olika behov, upplevelser och intressen är sålunda centralt.
- Deltagarna bör ges tillträde till de sociala gemenskaperna, utan detta är ingen demokratisk fostran eller social inkludering möjlig.
- Verkar var centralt att utmana idrottens tävlingslogik och dess stora fokus på idrottsliga resultat.

Hur kan socialt entreprenöriella idrottsliga verksamheter uppnå ekonomisk hållbarhet?

Resultat:

- Nätverken är viktiga för socialt entreprenöriella idrottsliga verksamheter och dess utvecklingspotential.
- Flera samarbetspartners, stora som små, från olika samhällssektorer (riskspridning).
- “Val” av organisatorisk hemvist är viktigt.
- Flera olika typer av nätverk (t.ex. sociala, coopetitionella, legitimitetsgenererande och institutionella) som kännetecknas av ett ömsesidigt beroende och strävan efter vinn–vinn situationer.

Vilka idrottspolitiska förutsättningar finns i Sverige för att bedriva socialt entreprenörskap inom idrott?

Resultat:

- Den förändrade statliga idrottspolitiken har skapat förutsättningar för socialt entreprenörskap inom idrott, bland annat genom politiska satsningar såsom Idrottslyftet och Idrott för nyanlända (sociala innovationer).
- Trots nyliberala idéströmningar och ekonomiska åtstramningar har det statliga idrottsstödet ökat.
- Men idrottspolitiken har inte undgått förändringar. I sammanhanget är det värt att nämna:
  - Allt tydligare fokus på idrottens sociala och samhällsliga effekter.
  - En stor del av ökningen av statsstödet har varit i form av storskaliga, tidsbegränsade och öronmärkta projektbidrag med tydliga sociala förtecken.
  - Politiken har skapat incitament för idrottsförbund och föreningar att bli mer socialt inriktade.
- Vinnare och förlorare av den förändrade idrottspolitiken.

Tack för visat intresse!

daniel.bjarsholm@lnu.se

PROGRAM

13.00-14.00

13:00 Inledning

Charlotta Stenhem, distriktsidrottschef
RF-SISU Örebro län och moderator

Föreläsning

Daniel Bjärsholm, universitetslektor vid
Linnéuniversitet

Exempel från verkligheten

**Så tar elitdamfotbollen socialt ansvar och
bidrar till samhällsnytta**

Fredrik Stengarn, ordförande KIF Örebro DFF

Nytänkande Ungdomsarena. Samverkan möjliggör idrott för flera

Unnur Tryggvadottir, biträdande verksamhetschef
Tegelbruket

Demokratisk och inkluderande idrott - i Visingsö AIS är föreningstanken grunden för allt

Rickard Strandberg ordförande Visingsö AIS

Samtal med perspektiv

14:00 Avrundning och avslut

IDROTT SOM MEDEL - INTE SOM MÅL

Med finansiering från
VINNOVA

Örebro län

Perspektiv på idrott som medel
– inte som mål

**Så tar elitdamfotbollen
socialt ansvar och bidrar
till samhällsnytta**

*Fredrik Stengarn,
ordförande KIF Örebro DFF*

IDROTT SOM MEDEL - INTE SOM MÅL

Med finansiering från
VINNOVA

Örebro län

En klubb som tar ett större ansvar

- 2017: Gjorde mycket, men ostrukturerat och ej kommunicerat
- 2020: Gör mycket, men mer strukturerat och kommunicerat
- Varför?
  - Bra samhällsnytta
  - Ger ett ekonomiskt tillskott som gör livet bättre för fotbollsspelande tjejer
  - Känns bra i magen!

Arena Örebro: glid tackla utanförskapet

- Tillsammans med ÖSK Fotboll, finansierat av Region Örebro Län och Örebro kommun
- **Fokus för KIF:** tjejer i Vivalla och Hallsberg
- Ett sätt att skapa integration och gemenskap

Nästa steg: Något större

- Ett sätt att strukturera upp våra samhällsengagemang
- Något större: Rörelsefrämjande
- Något större: Förebildsbyggande
- Arena Örebro: Integration
- De tre grundstenarna i KIF Örebros samhällsengagemang, även om vi gör mycket mer än så.

UEFA

FOUNDATION™

for children

Samhällsnytta

Hur mår svensk elitdamfotboll?

En analys av OBOS Damallsvenskan 2018

Di OMXSPI 5:21 +0,36% (+6,93 i år) ↑
FREDAG 14 FEB S&P500 2:15 -0,16% (+4,43 i år) ↓
Sveriges bästa finanssajt 2019
Lägg till instrument +
MENY

SMALL

LEXUS SELF-CHARGING HYBRID

UX

LEXUS EXPERIENCE AMAZING

Ny rapport: Damfotbollen gör större samhällsnytta än herrfotboll

Djurgårdens Petronella Ekroth. Foto: Emil Langvad/TT

Damallsvenskan gör mer samhällsnytta än klubbarna i Allsvenskan i relation till de totala intäkterna. Det visar en ny undersökning av revisions- och rådgivningsföretaget EY.

ANNONS

Jämför bra sparkonton med insättningsgaranti

Rörligt	rebill	0,90%
3 månader	AROS KAPITAL	1,10%
1 år	margin	1,25%
2 år	SevenDay Bank	1,25%
3 år	SVEA	1,75%

En tjänst från Om våra annonser

MEST LÄST

- 1 Simon Blecher om nya aktieköpet: "Alla avskyr den"
- 2 Experter varnar: Budgetmäll hotar när skatten görs om - "Sverige har allt att förlora"
- 3 Studenterna rasande - Handels stoppar sexföreläsare

Perspektiv på idrott som medel
– inte som mål

**Nytänkande
ungdomsarena.
Samverkan möjliggör
idrott för flera**

*Unnur Tryggvadottir,
biträdande verksamhetschef
Tegelbruket*

IDROTT SOM MEDEL - INTE SOM MÅL

Med finansiering från
VINNOVA

Örebro län

ÖREBROS GDOMSARENA

TEGELBRUKET

Om Tegelbruket

ÖREBROS UNGDOMSARENA

- ✓ Idrott/kultur till ungdomar genom huvudmännen
- ✓ Samverkan
- ✓ CSR och ÖBO – viktig del

Idrott på Tegelbruket

TEGELBRUKET ÄR ÖPPET FÖR ALLA MED FOKUS PÅ
UNGDOMAR OCH UNGA VUXNA 16-25 ÅR

- ✓ Den typiska TB1625-besökaren
- ✓ Spontanidrott och tillgänglighet
- ✓ Relationer och vuxennärvaro
- ✓ Aktiviteten är syftet
- ✓ Skyddsfaktorer

Perspektiv på idrott som medel
– inte som mål

Demokratisk och inkluderande idrott – i Visingsö AIS är förenings tanken grunden för allt

*Rickard Strandberg,
ordförande Visingsö AIS*

IDROTT SOM MEDEL - INTE SOM MÅL

Med finansiering från
VINNOVA

Örebro län

Lite om Visingsö och VAIS

Visingsö

- 760 invånare, fritidsboende, ca 200.000 turister/år.
- Arbete: Turism o service, Folkhögskola, SiS ungdomshem Stigby. Pendling till/från ön.

Visingsö AIS (Vais)

- **Brahevallen:** möteslokal, träningsrum, gym, fotbollsplaner, utegym, beachvolley, Padelbana, motorikbana, elljussår, tempererat bad, Fritidsgårdsverksamhet
- 540 medlemmar

“ Visingsö AIS, bildat 15 mars 1935 har till sitt ändamål att genom idrott och friluftsliv, verka för höjande av medlemmarnas sociala och fysiska fostran samt för främjande av god kamratskap och idrottsanda.”

Målgrupper/Samverkan

Visingsös åretruntboende (ca 750)

Fritidsboende (varav många involverade i föreningen)

Elever på Visingsö Folkhögskola

SIS ungdomshem Stigby

Wisingsö hotell & konferens

Hembygdsförening, Visingsö Golfklubb, Bygdegårdsföreningen m flera

Jönköpings Kommun, kultur & fritid samt näringslivsavdelningen

Visingsörådet

Gränna AIS

Några viktiga saker....

- * ALLA är välkomna!!
- * Ö-läget, fördelar och utmaningar
- * **Många gör lite var**, 25 ledare samt ca 50 funktionärer som sköter verksamhet och anläggning. Ytterligare ca 150 medlemmar som gör "punktinsatser" vid aktiviteter o arrangemang.
- * **Medlemsmöten** 3 gg/år, diskussion o beslut, **kort sträcka från idè till genomförande**
- * **Tillgänglighet**, Brahevallen får nyttjas av ALLA jämt!
- * **Låga avgifter** (200 kr medlemsavgift, 600 kr träningsavgift för gym o gruppträning för alla över 18 år, 500 kr för familj. Ideella insatser också.... Se ovan, **många gör lite var**
- * **Allt helt ideellt**. Inga löner eller arvoden: Intäkter från läger , arrangemang mm används dels till utveckling verksamhet o anläggning, dels för att hålla nere avgifter.
- * **Nätverk och samverkan: Win – Win**. Utnyttja möjligheter som finns (Arvsfonden, Leader med flera)
- * **Utmaning: rekrytera fler män till styrelse och ledaruppdrag.**
- * **Visa/ tala om vad vi gör.**

PROGRAM

13.00-14.00

13:00 Inledning

Charlotta Stenhem, distriktsidrottschef
RF-SISU Örebro län och moderator

Föreläsning

Daniel Bjärsholm, universitetslektor vid
Linnéuniversitet

Exempel från verkligheten

**Så tar elitdamfotbollen socialt ansvar och
bidrar till samhällsnytta**

Fredrik Stengarn, ordförande KIF Örebro DFF

**Nytänkande Ungdomsarena. Samverkan möj-
liggör idrott för flera**

Unnur Tryggvadottir, biträdande verksamhetschef
Tegelbruket

**Demokratisk och inkluderande idrott - i Vis-
ingsö AIS är föreningstanken grunden för allt**

Rickard Strandberg ordförande Visingsö AIS

Samtal med perspektiv

14:00 Avrundning och avslut

IDROTT SOM MEDEL - INTE SOM MÅL

Med finansiering från
VINNOVA

Örebro län